

**ЗООПОЕТОНИМИ В КОНТЕКСТІ ПОВІСТІ “PRINCE CASPIAN:
THE RETURN TO NARNIA” К.С.ЛЬЮІСА**

Іваненко Ю.В.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Фентезійний цикл пригодницьких повістей “**Хроніки Нарнії**” К.С.Льюїса, культового британського письменника-романіста, викликав цілу низку дискусійних питань та став матеріалом досліджень ряду фундаментальних праць літературознавства та лінгвістики. “**Prince Caspian: The Return to Narnia**” (1951) – друга повість циклу, в якій змальовується повернення дітей Revenise в уявну країну Narnia. Автор вміло переплітає дві сюжетні лінії (пригоди дітей з реального світу та принца з уявної країни), доносить до читача найменші деталі подій та найглибші емоційні переживання персонажів. Герої повісті – успішні та відважні – неодноразово стикаються з проблемою морального вибору, від рішення якого залежить майбутнє не тільки їх самих, але й усього казкового світу. Міфологічні образи, персонажі реального та уявного світів – їх ономастичне забезпечення вражає своєю поетичністю.

На сучасному етапі розвитку як вітчизняної, так і світової поетичної ономастики, можемо стверджувати, що колишня фрагментарність та поверхневність, якими вона свого часу користувалась, не такі вже й відчутні. Ми погоджуємось з Ткаченко Г.В., яка зазначає, що “ономастика як наука значно розвинулась і теоретично зміцніла” [1, с. 214]. Цьому зміцненню сприяли чисельні роботи у галузі ономастичної термінології, зокрема: Карпенко Ю.О., Белея Л.О., Отіна Є.С., Суперанської О.В.; питання поетичної ономастики - Калінкіна В.М., Андрієвої Л.І.; номінаційних процесів – Рут М.Е., Фролова Н.К. та багатьох інших. Однак, й надалі залишаються недослідженими окремі аспекти, як, наприклад, особливості поетонимістики певних літературних жанрів, авторів та функціональні риси окремих поетонимічних систем. Поетонимістика творчості К.С.Льюїса не стала винятком, і поетонимічні системи його відомого циклу повістей заслуговують на детальне вивчення, зокрема система зоопетонимів, яка чарує яскравими прикладами авторської номінації.

Мета даної статті – розглянути групу зоопетонимів у контексті твору як один з найбільш промовистих елементів вираження авторського індивідуального стилю. **Матеріалом** дослідження послужила вибірка зоопетонимів із повісті К.С.Льюїса “Prince Caspian: The Return to Narnia”.

Поетонимістикон повісті надзвичайно багатий та виразний. Частотність вживання іменувань головних персонажів доволі висока, що пояснюється віковими та психологічними особливостями сприйняття дітей, основної маси читачів, на яку розрахована повість. Особливий інтерес для нас складає група зоопетонимів, широко представлена в досліджуваному тексті – 28 поетонимів, що

іменують 15 представників дикої фауни, з частотністю вживання – 266 разів. Оскільки майже всі представлені тварини підтримують *Old Narnians*, автор ретельно підбирає зоопрототипів, поведінці яких часто в казках, піснях, міфах притаманні позитивні риси. Що також характерно, К.С. Льюїс майже не вводить у текст екзотичних тварин, а тільки тих, які добре знані навіть найменшими читачами, а саме тих, які притаманні географічним широтам Європи.

У повісті зустрічаємо кілька відапелятивних зоопоетонімів: *Badger* (25), *Bear* (5), *Fox* (1), *Lion* (23), *Mouse* (5), *Ram* (1), *Squirrel* (1), *Wolf* (1). Згідно з Шебестян Я.М., такого роду зоопоетоніми “дозволяють покликатися на відомі стереотипні ознаки різних тварин” [2, с. 343]. Дійсно, споміж усіх зоопоетонімів, які зустрічаються у тексті, до світу Зла автор відносить тільки один - *Wolf*, і не дарма, оскільки цей персонаж повністю відповідає своєму денотату. Автор не вводить його в текст окремим персонажем, проте перемога над цим жорстоким та підступним начальником таємної поліції злої Чаклунки (White Witch) й досі, вже в час другої мандрівки до Нарнії, викарбувана в пам’яті головних героїв як подвиг: “*It is my sword Rhindon,*” he [Peter] said; “*with it I killed the Wolf*”. *There was a new tone in his voice, and the others all felt that he was really Peter the High King again.*” [9, с. 7]. Всі решта зоопоетонімів виправдовують свої стереотипні характеристики і наділені позитивними рисами. До цієї групи зоопоетонімів можемо сміливо віднести і ім’я *Destrier* (8) = war horse [6], що дає більш глибоке уявлення про змальований образ, але утворений тим самим шляхом онімізації апелятиву.

Домінуючим зоопоетонімом у творі виступає ім’я єдиного персонажа, який з’являється у всіх семи книгах, - *Aslan* (143); його еквівалент у відапелятивній формі – *Lion*, 23 випадки вживання. “Aslan” або ж “Arslan” – 1) чоловіче ім’я тюркського походження; 2) з турецької – “лев”; неодноразово використовувався правителями Оттоманської імперії як титул [5, с. 428]. У циклі повістей *Aslan* – творець Нарнії та й усього уявного світу, син Emperor-beyond-the-Sea, царь звірів, царь над всіма Talking Beasts of Narnia. Хоча *Aslan* і є видуманим персонажем, існує ряд свідчень про те, що його прототипом виступає Ісус Христос. У одному зі своїх листів до читачів К.С. Льюїс зізнається: “*Dear [Carroll], It is a pleasure to answer your question. I found the name in the notes to Lane's Arabian Nights; it is the Turkish for Lion. I pronounce it Ass-lan myself. And of course I meant the Lion of Judah.*” [3, с. 67]. *The Lion Judah* – ім’я, яке зустрічається в Біблії, у Новому Завіті, для іменування Ісуса: “*Then one of the elders said to me, “Stop crying. Look! The Lion from the tribe of Judah, the Root of David, has conquered. He can open the scroll and its seven seals*” [8, с. 623]. Проте, на відміну від інших повістей, у цій частині не знаходимо прямих паралелей. З часу подій, описаних у першій повісті “*The Lion, the Witch and the Wardrobe*”, де *Aslan* помирає і воскресає (як і відома біблійна постать), проходить близько 1300 нарнійських років, уявний світ докорінно змінився, царство під гнітом злого узурпатора Miraz. Жителі країни вже майже забули про існування свого творця: “*But who believes in Aslan nowadays?*” [9, с. 21]. Тільки у 10 частині він являється найменшій з дітей Revensie, які повернулись, щоб відновити старі добрі часи у Нарнії,- Лусу, яка

завжди вірила в нього найбільше. Поява могутнього лева дає героям Віру: Віру у перемогу, Віру у правильність їх діянь. *"You have listened to fears, Child," said Aslan. "Come, let me breathe on you. Forget them."* [9, с. 43]. Він оживляє жителів лісів та річок, тим самим підсилюючи армію справжнього спадкоємця нарнійського престолу - Prince Caspian. Саме **Aslan** повертає символ мишиної честі - хвіст бравому воїну-мишеняти Reepicheep, робить Каспіана (Caspian) правителем усього королівства і воздає почесні всім героям запеклої боротьби: *"...Under us and under the High King, you[Caspian] shall be King of Narnia, Lord of Cair Paravel, and Emperor of the Lone Islands"* [9, с. 56]; *"Before Aslan had finished speaking the new tail was in its place. Then, at Aslan's command, Peter bestowed the Knighthood of the Order of the Lion on Caspian..."* [9, с. 57]. Опираючись на вище проаналізоване, можна стверджувати, що зоопоедонім **Aslan** виконує різні стилістичні функції в контексті твору: від ідентифікуючої, експресивної та характеризуючої – до семантичної, що цілком виправдано, оскільки іменує одного з головних персонажів.

Доволі часто вживаним є зоопоедонім – **Reepicheep** (19). Ми вважаємо, що це – звуконаслідувальна онімна одиниця, оскільки відтворює звуки, які створюють миші. І дійсно, персонаж – хоробре мишеня, яке за свій зовнішній вигляд, притаманні якості та вчинки в контексті твору отримує додаткові іменування: **Small One**(1), **Talking Mouse** (1), **Master Mouse** (1), **High Mouse** (1), **Signior Mouse** (1), **Chief** (1). Ідентифікуючі елементи small, high, talking, master та signior вказують на залучення цілого зоопоедоніма до характеристики художнього образу. Образ героя уособлює в собі уявлення про відвагу, доблесть, йому вдалось завоювати повагу та любов своїх соратників та підлеглих, готових заради нього на саможертву: *"We are all waiting to cut off our own tails if our Chief must go without his. We will not bear the shame of wearing an honour which is denied to the High Mouse"* [9, с. 57]. Схожа ситуація і з зоопоедонімами **Peepiceek** (1), іменем персонажа того ж роду ссавців, та **Patterwig** (14), на позначення рудої білки, яка, як і більшість звірів у повісті, наділена здатністю говорити. Поедоніми, на наш погляд, утворені шляхом ономапоетії і виконують ідентифікаційну функцію.

Типовою схемою утворення багатоконпонентних зоопоедонімів є *ім'я (або ж ім'я і прізвище) + відапелятивний зоонім*. До зоопоедонімів цього типу, емоційно нейтральних, можемо віднести: **Camillo the Hare** (3), **Hogglestock the Hedgehog** (1), **Clodlsey Shovel the Mole** (1). Розглянемо перший з них. Найбільш ймовірно, що поедонім **Camillo** (3) походить від лат. *camillus* зі значенням "noble youth attending at sacrifices" [6]. Персонаж, названий даним іменем, наряду з двома іншими, одним з перших постає перед Каспіаном і визнає його справжнім правителем, присягає на вірність, як справжній представник знаті (nobleman). Авторський okazіonalіzm **Clodlsey Shovel**, ім'я бравого крота, як вважає І.Міллер [4, с. 10], Льюїс утворив від імені адмірала **Cloudsley Shovel**, беручи за основу наближеність у звучанні. Однак обґрунтування цьому або ж паралелі з образом у повісті не знаходимо. Проте, **Shovel** в сучасній англійській мові має значення "a

tool like a spade with curved edges, used for moving earth”(лопата) [7, с. 1093], що, фактично, співпадає з функцією, що виконує названа так тварина. Відтак можна стверджувати, що **Shovel** виконує семантичну функцію, оскільки володіє рисами, притаманними денотатіві. Новоутворенням можна вважати і елемент **Hogglestock**, утворений шляхом основоскладання: “*hoggle*” - *a laborer of the lower class* [7, с. 234] та “*stock*” – *lineage, family* [7, с. 1107]. “*Can you have forgotten that funny old Lilygloves, the chief mole, leaning on his spade and saying, 'Believe me, your Majesty, you'll be glad of these fruit trees one day.'*” Так у творі з'являється ще один зоопетонім на позначення крота. Петонім утворений з двох основ: “*lily*”, “*gloves*”. Цей двокомпонентний зоопетонім виконує, скоріш за все, інформаційну функцію, оскільки надає конкретні відомості про денотата: речі, з якими він як садівник, про що ми дізнаємось з розмови головних персонажів, стикався щодня.

В обраній для аналізу повісті К.С.Льюїс використовує також двокомпонентні іменування, до складу яких входять апелятиви-означення та відапелятивні петоніми: **Bulgy Bear** (2), **Old Raven** (1). Цими характеризуючими елементами автор підкреслює зовнішні риси персонажів, свого роду ідентифікуючи їх: “*bulgy*”- *protruding, swelling* [7, с. 153], “*old*” – *advanced in age* [7, с. 833]. Але зустрічаємо і варіант **Old Raven of Ravenscaur** (1), де останній елемент – інформаційний, свідчить про походження героя, утворений шляхом складання двох основ: “*raven*” + “*scaur*” – з *мису воронів*. Проте персонажі, які володіють даними іменами тільки згадуються автором і важливої ролі в сюжетних лініях твору не відіграють.

Проаналізовані елементи зоопетонімного простору повісті “**Prince Caspian: The Return to Narnia**” К.С.Льюїса свідчать, що петоніми цього класу відіграють напрочуд важливу роль на образотворчому рівні тексту і виконують, найчастіше, характеризуючу та інформаційну функції. Зоопетоніми К.С.Льюїса органічно вплітаються в контекст твору, реалізують авторське бачення та його ставлення до персонажів.

Література

1. Ткаченко Г.В. Уточнення щодо термінопозначень нових підгруп хрематонімів // Лінгвістика. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – Вип. 10.- С.214-217.
2. Шебестян Я.М. Зоонім як компонент архітектоніки художнього тексту // Studia Slovakistica. – Ужгород: Видавництво О.Гаркуші, 2009. – Вип.9.- С.337-345.
3. Lewis C.S. Letters to Children. – N.Y.: Scribner, 1996. – 128p.

4. Miller I. Lewis and Charlotte Yonge // The Bulletin of The New York C.S.Lewis Society. – N.Y., 1978. - No. 99. – P.8-32.
5. Langenscheidt Pocket Turkish Dictionary. – Berlin: Langenscheidt Publishers, 2006. – 624p.
6. Online Etymology Dictionary. – <http://www.etymonline.com>.
7. Oxford Advanced Learners Dictionary. – Oxford: OUP, 2000. – 1430p.
8. Holy Bible. New American Standard Bible. – La Habra: Foundation Publications, 1997. – 896p.
9. Lewis C.S. Prince Caspian. – London: Collins, 2000.- 60p.

Summary

The article deals with zoopoetonyms in the context of “Prince Caspian” by C.S.Lewis. The main emphasis is made on the peculiarities of their functioning and great attention is paid to their role in the author’s view of the characters.

УДК 811. 111: [81'38: 81'42]

ЗАСТОСУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ В ЕЛЕКТРОННИХ ТЕКСТАХ

(на матеріалі інформаційно-довідкового сервісу Yahoo!Answers)

Карпа І.Б.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка

Постановка проблеми в загальному вигляді, її актуальність та зв'язок із науковими завданнями. У статті здійснена спроба аналізу комунікативних стратегій в електронних текстах Yahoo!Answers, які застосовуються з метою здійснення впливу на адресата. Актуальність обраної теми зумовлена спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень віртуальної комунікації на вивчення Інтернет-дискурсу та електронних жанрів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У пострадянському та зарубіжному мовознавстві визначені лінгвістичні особливості спілкування та організації гіпертексту в Інтернет-мережі (Н.Г. Асмус, О.Л. Доліна, О.О. Кармизова, Н.В. Коломієць, К.В. Лушнікова, D. Crystal), комунікативно-прагматичні (І.П. Біскуб, О.В. Дмитрук, М.О. Столярова, П.В. Шкапенко) і гендерні аспекти Інтернет-комунікацій (О.І. Горошко), соціально-психологічні